

Zomerlectuur:

Waarom zijn sommige beschavingen verdwenen en hoe kan de onze haar ondergang voorkomen?

U kent dat gevoel wel: meegezogen te worden door de waan van de dag. Dat wat u een tijd geleden als heel erg inspirerend heeft geïntroduceerd, is inmiddels in de uitvoering gekomen en bepaalt nu uw agenda. Een stuk minder inspirerend ineens!

Zijn we met de goede dingen bezig, of doen we moedige pogingen, maar door een vorm van halfslachtigheid bereiken we eigenlijk niets? We weten dat we in een overgangperiode leven, dat is ons decennia geleden al voorspeld door o.a. Alvin Toffler. Instituten verliezen gezag, bestaande structuren gaan veranderen, de betekenis van staten is aan het verdwijnen, de rol van het bedrijfsleven verandert, etc. Mondialisering en opkomend nationalisme, herwaardering van religie, we maken het allemaal mee. Maar hoe daarmee om te gaan als je je midden in de tornado bevindt?

Misschien is het een goed idee om te rade te gaan bij een archeoloog, iemand die denkt in termen van beschavingen, termijnen van duizenden en miljoenen jaren, dat is nog wat anders dan de korte termijn!

Jared Diamond *), een archeoloog, schrijft boeiend over verdwenen culturen, van de Polynesiërs (o.a. Paaseiland), de Maya's en de Vikingen, om maar een paar te noemen. De processen van opgang en ondergang heeft hij geanalyseerd en hij ziet een paar overeenkomstige kenmerken. Naast aantasting van het milieu, klimaatverandering, afname van natuurlijke hulpbronnen, snelle bevolkingsgroei, zijn het vooral de verkeerde politieke beslissingen die bepalend zijn geweest voor ondergang of overleven.

Welke zijn dan die kenmerken van verkeerd politiek beleid?

Ik noem u een paar:

1. redeneren vanuit het verleden, het verleden is de norm;
2. onzichtbaarheid van oorzaken, geen oorzakelijk verband zien tussen verschijnselen;
3. schommelingen in verschijnselen (bijv. opwarming van de aarde, terwijl er juist koude winters zijn);
4. glijdende normaliteit;
5. omgevingsblindheid;
6. mentale stilstand of stagnatie;
7. rationeel gedrag: men gaat rationeel redeneren vanuit de gevolgen voor de eigen clan, volk, familie (hetgeen leidt tot irrationeel gedrag op een hoger niveau);
8. de rol van de elite en religie (na opkomende welvaart gaan de wereldlijke en kerkelijke elites de macht krijgen en die centraal stellen – begin van het verval)
9. psychologische ontkenning (de mensen die direct achter de stuwdam wonen, vrezen geen gevaar, die verder weg wonen wel);
10. gevaarlijk groepsdenken (tunnelvisie), men komt niet meer uit de dominante denkspiraal.

Hoogste tijd om wakker te worden! Ook al moeten we het gevoel van onbehagen en de behoefte aan geborgenheid begrijpen (Maxime Verhagen), we mogen er niet aan toegeven. Populisme is het tegenovergestelde van leiderschap! Populisme is het meehuilen met de wolven. We moeten daar krachtig leiderschap tegenover stellen: leiderschap gebaseerd op waarden. Terug naar de essentie, eventueel tegen de gangbare opvattingen in!

Het kan: in Japan heeft het bestuur in 1650 radicaal het roer omgegooid en o.a. geïnvesteerd in bosbouw en geboortebeperving. Mede daardoor is Japan nog steeds een levendige cultuur en bestaat het eiland uit 74% bos! Had ze dat niet gedaan, dan was Japan waarschijnlijk nu ook een verdwenen cultuur.

Weblog juli 2011 Marianne Luyer

Alleen via de zoektocht naar de essentie en de waarden van ons bestaan kan de weg naar overleven weer gevonden worden. Vanuit die waarden vormen zich een nieuwe samenleving, nieuwe organisatievormen en nieuwe manieren van mens-zijn.

Laten we ons daar vooral voor inzetten. Elk mens doet ertoe, denk eraan: als één vlinder opvliegt in Brazilië, wordt in Texas een tornado ontketend!

Marianne Luyer
MLI Intermanagement

*) Jared Diamond: Ondergang. Waarom zijn sommige beschavingen verdwenen en hoe kan de onze haar ondergang voorkomen? Spectrum 2005.

Reacties worden op prijs gesteld: marianneluyer@mli-intermanagement.nl